

Adroddiad i'r	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio
Dyddiad y Cyfarfod	8 Gorffennaf 2020
Aelod / Swyddog Arweiniol	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr Adroddiad	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl	Siarter a Strategaeth Archwilio Fewnol 2020-21

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn darparu Siarter a Strategaeth Archwilio Fewnol i'r Pwyllgor ar gyfer 2020-21. Mae'r Siarter yn diffinio pwrpas, awdurdod a chyfrifoldeb Archwiliad Mewnol yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Mae'r Strategaeth yn darparu manylion y prosiectau Archwilio Mewnol arfaethedig ar gyfer y flwyddyn a fydd yn caniatáu i'r Prif Archwilydd Mewnol ddarparu 'barn' ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu, risg a rheolaeth y Cyngor yn ystod y flwyddyn.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhaid i Awdurdodau Lleol sy'n ddarostyngedig i'r Rheoliadau Cyfrif ac Archwilio (Cymru) gynnal system ddigonol ac effeithiol o archwilio mewnol o'u cofnodion cyfrifyddu a'i system o reolaethau mewnol. Mae'r Siarter wedi'i diweddarau i ddal newidiadau diweddar yn ymwneud â'r Prif Archwilydd Mewnol yn cymryd cyfrifoldeb dros dro am y Tîm Rheoli Prosiect. Yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS), rhoddwyd mesurau diogelwch ar waith i gynnal annibyniaeth a gwrthrychedd yr Archwilwyr Mewnol.

Mae'r Strategaeth yn cynnwys cynllun archwilio mewnol wedi'i seilio ar risg sy'n ystyried gofyniad PSIAS i gyflwyno barn archwilio fewnol flynyddol ac adroddiad y gall y sefydliad ei ddefnyddio i lywio ei ddatganiad llywodraethu. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor hwn yn ei gwneud yn ofynnol iddo ystyried cynlluniau archwilio mewnol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Mae'r Pwyllgor yn cymeradwyo'r Siarter Archwilio Mewnol (Atodiad 1) a'r Strategaeth Archwilio Fewnol 2020-21 (Atodiad 2)

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r prif newidiadau i'r Siarter Archwilio Mewnol yn Atodiad 1 wedi'u cynnwys yn yr adran 'Llinellau Lleoli ac Adrodd' fel a ganlyn:

- Bydd y Prif Archwilydd Mewnol yn sicrhau bod y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn parhau i fod yn rhydd o bob amod sy'n bygwth gallu Archwilwyr Mewnol i gyflawni eu gwaith mewn modd diduedd.
- Yn ddiweddar, mae'r Prif Archwilydd Mewnol wedi ymgymryd â rôl dros dro i reoli'r Tîm Rheoli Prosiectau sydd o fewn y Gwasanaeth Gwella a Moderneiddio Busnes. Er mwyn cynnal annibyniaeth y gwasanaeth Archwilio Mewnol, bydd yr Uwch Archwilwyr yn ysgwyddo cyfrifoldeb am adolygu archwiliadau sy'n ymwneud â'r tîm hwn. Bydd hyn yn cynnwys y mater o ddewis archwiliadau, cwmpas, amlder, amseru a chynnwys adroddiadau a bydd yr Uwch Archwilwyr yn adrodd yn uniongyrchol i'r Swyddog Adran 151 ar archwiliadau sy'n dod o fewn cyfrifoldeb y Prif Archwilydd Mewnol

Mae'r Strategaeth Archwilio Fewnol yn Atodiad 2 yn rhoi cefndir i'r gwasanaeth archwilio mewnol yn ogystal â'i gynllun gwaith arfaethedig ar gyfer y flwyddyn yn seiliedig ar asesiad o risg ac ymgynghori â gwasanaethau.

Bydd y cynllun gwaith arfaethedig yn caniatáu i'r Prif Archwilydd Mewnol ddarparu 'barn' gyffredinol ar gyfer yr adroddiad archwilio mewnol blynyddol ar gyfer 2020-21 a llywio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Bydd y Pwyllgor hwn yn derbyn adroddiadau gwybodaeth reolaidd ar gynnydd.

Oherwydd y pandemig coronafirws, effeithiwyd ar allu'r tîm Archwilio Mewnol oherwydd bod gweithwyr yn cael eu hadleoli i gynorthwyo ymateb y cyngor i'r sefyllfa frys. Felly mae'r Strategaeth Archwilio wedi'i diweddarau i adlewyrchu hyn, ac i sicrhau bod ein hadnoddau'n parhau i ganolbwyntio ar feysydd blaenoriaeth i'r cyngor. Mae'r Prif Archwilydd Mewnol yn cynnal cynllun archwilio hyblyg fel y gall y gwasanaeth ymateb i risgiau sy'n newid ac sy'n dod i'r amlwg a bydd y pwyllgor yn cael gwybod am newidiadau nodedig trwy'r Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid oes angen penderfyniad gyda'r adroddiad hwn. Nid oes unrhyw gyfraniad uniongyrchol i'r Blaenoriaethau Corfforaethol, ond bydd rhai prosiectau yn y cynllun archwilio yn adolygu meysydd Blaenoriaeth Gorfforaethol ac yn rhoi sicrwydd ynghylch eu cyflawni.

6. Beth fydd cost hyn a beth fydd ei effaith ar wasanaethau eraill?

Ddim yn berthnasol - nid oes angen penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o'r Effaith ar Les?

Nid yw'r adroddiad hwn yn gofyn am benderfyniad na chynnig ar gyfer newid, felly nid oes unrhyw effaith ar bobl sy'n rhannu nodweddion gwarchoddedig

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Craffu ac eraill?

Mae'r Prif Archwilydd Mewnol wedi ymgynghori â Chyfarwyddwyr Corfforaethol, Swyddog Adran 151, uwch reolwyr a'u timau rheoli a Swyddfa Archwilio Cymru.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ynghlwm â'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Gall methu â darparu lefel ddigonol o archwilio mewnol olygu na all y Prif Archwilydd Mewnol ddarparu 'barn' flynyddol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu, risg a rheolaeth y Cyngor yn ystod y flwyddyn. Byddai hyn o bosibl yn arwain at godi mater llywodraethu sylweddol yn 'datganiad llywodraethu blynyddol' y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Ddim yn berthnasol - nid oes angen penderfyniad gyda'r adroddiad hwn.